

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 21.12.2006
KOM(2006) 857 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Zatrudnienie na obszarach wiejskich: wypełnianie luki w zatrudnieniu

(SEK(2006) 1772}

1. WPROWADZENIE

Podczas spotkania w Lizbonie w 2000 r., w ramach europejskiej strategii zatrudnienia zapoczątkowanej w 1997 r.. Rada Europejska wyznaczyła cel pełnego zatrudnienia oraz średnioterminowy cel 70% zatrudnienia do 2010 r. Jako część tego procesu Rada Ministrów Rolnictwa w czerwcu 2003 r. uzgodniła wnioski na temat „zatrudnienia na obszarach wiejskich w ramach europejskiej strategii zatrudnienia”. Rada Ministrów Rolnictwa określiła kilka wyzwań związanych z zatrudnieniem na obszarach wiejskich, takich jak: starzenie się populacji rolników, udział młodych osób i kobiet w gospodarce wiejskiej, rozszerzenie Unii Europejskiej czy przejście ze wspierania produktów na wsparcie producentów w ramach nowej wspólnej polityki rolnej. Rada zwróciła się do Komisji z prośbą o wykonanie szczegółowej oceny perspektyw zatrudnienia na obszarach wiejskich oraz o zainicjowanie debaty na temat stworzenia narzędzi statystycznych dla obszarów wiejskich.

2. WSPÓLNA POLITYKA ROLNA (WPR), ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH I PRIORYTET UE W ZAKRESIE ZATRUDNIENIA

Dnia 2 lutego 2005 r. Komisja zaproponowała wznowienie strategii lizbońskiej, której głównym celem jest osiągnięcie silnego, długotrwałego wzrostu gospodarczego oraz stworzenie większej ilości lepszych miejsc pracy¹. Europejska strategia zatrudnienia zakłada potrzebę zwiększenia umiejętności przystosowywania się pracowników i przedsiębiorstw do nowych warunków, jak też inwestycji w kapitał ludzki poprzez uzyskiwanie lepszego wykształcenia i kwalifikacji. Wytoczne (ang. guiding principles) dla wkładu, jaki wspólna polityka rolna - rozwój rynków i obszarów wiejskich - miała wnieść do strategii lizbońskiej, zostały określone przez Radę Europejską w Goteborgu w 2001 r. i potwierdzone w konkluzjach do strategii lizbońskiej podczas spotkania w Salonikach w czerwcu 2003 r. - *Dobre wyniki gospodarcze muszą iść w parze ze zrównoważonym wykorzystaniem zasobów naturalnych*. Zostało to potwierdzone również w nowej europejskiej strategii zrównoważonego rozwoju przyjętej przez Radę Europejską dnia 16 czerwca 2006 r.

Nowa wspólna polityka rolna opiera się na polityce rynkowej, gdzie interwencja stanowi sieć bezpieczeństwa, a stabilizacja dochodu uzyskiwana jest dzięki mechanizmom oddzielenia dotacji bezpośrednich od produkcji i współzależności oraz na wzmocnionej polityce rozwoju obszarów wiejskich skupionej na tworzeniu miejsc pracy, wzroście i zrównoważonym rozwoju. Strategiczne wytyczne wspólnotowe dotyczące rozwoju obszarów wiejskich wskazują na kluczowe obszary realizacji priorytetów UE w latach 2007-2013 w związku z nową strategią zrównoważonego rozwoju i strategią lizbońską odnośnie do wzrostu i zatrudnienia.

3. LUKA W ZATRUDNIENIU

Obszary wiejskie w Europie różnią się pod względem zamieszkującej je ludności, demografii, gospodarki, struktur społecznych i rynków pracy. Różnice te stanowią o bogactwie poszczególnych regionów. Z drugiej strony, wiele z tych terenów stoi

przed wspólnym wyzwaniem: obszary rolnicze pozostają daleko w tyle za obszarami miejskimi jeśli chodzi o możliwości tworzenia wysokiej jakości i trwałych, miejsc pracy.

3.1. Charakterystyka obszarów wiejskich

Jeśli chodzi o gęstość zaludnienia, obszary wiejskie stanowią 93 % terytorium należącego do UE-27. 20 % ludności mieszka w regionach z przewagą obszarów wiejskich, a 38 % w regionach w znacznym stopniu wiejskich. Regiony wiejskie generują 45 % wartości dodanej brutto w UE-27 i 53 % zatrudnienia, ale pozostają w tyle za regionami z przewagą obszarów miejskich. Dochód na osobę w regionach z przewagą obszarów miejskich należących do UE-27 jest niemal dwukrotnie większy niż w przypadku regionów z przewagą obszarów wiejskich. Niskie dochody powodują, że trudno jest zdobyć i zatrzymać wykwalifikowanych pracowników. Luka ta jest również widoczna na podstawie innych kluczowych wskaźników (por. załącznik).

Rozwijająca się sytuacja demograficzna

W ostatnich dekadach stosunek ludności wiejskiej do całej populacji Unii Europejskiej nie ulegał większym zmianom. Jednakże pozorna stabilność na poziomie całej Unii maskuje znaczne różnice pomiędzy i wewnątrz poszczególnych państw członkowskich oraz duże zmiany demograficzne, jakie miały miejsce w ciągu ostatnich 15 lat na poziomie poszczególnych państw.

W Europie zachodzą dwa, zakrojone na dużą skalę, procesy demograficzne: jeden z nich, trwający już od dłuższego czasu, to proces „urbanizacji”, czyli przenoszenie się ludności i działalności gospodarczej z odległych terenów wiejskich do miast i lepiej dostępnych terenów wiejskich, a drugi, nieco młodszy, to zjawisko „odwrotnej urbanizacji”, czyli ucieczka z obszarów miejskich do łatwo dostępnych obszarów wiejskich (co jest możliwe dzięki nowej infrastrukturze transportu i technologiom informacyjnym i komunikacyjnym), spowodowana głównie rosnącą presją ze strony miejskiego stylu życia. W konsekwencji dostępne części regionów w znacznym stopniu wiejskich charakteryzują się wzrostem gospodarczym przybliżającym je coraz bardziej do terenów miejskich. Tymczasem regiony z przewagą obszarów wiejskich, zwłaszcza położone w odległych częściach UE, ciągle tracą na ludności i działalności gospodarczej³.

Jeśli chodzi o strukturę wiekową, społeczeństwa wiejskie południowych państw członkowskich wykazują największe oznaki starzenia się. Natomiast w przypadku

² Definicja obszarów wiejskich została przyjęta w oparciu o decyzję Rady z dnia 20 lutego 2006 r. w sprawie strategicznych wytycznych Wspólnoty dla rozwoju obszarów wiejskich (okres programowania 2007-2013) (2006/144/WE). OECD dzieli regiony na regiony z przewagą obszarów wiejskich, w znaczącym stopniu wiejskie lub z przewagą obszarów miejskich w zależności od gęstości zaludnienia i w oparciu o udział ludności mieszkającej w gminach wiejskich (tj. przy zaludnieniu poniżej ISO osób na km²) w danym regionie NUTS II lub III. Por.: Rozszerzona ocena wpływu SEC(2004)931 i SEC(2005) 914. 1284 regiony NUTS 3 należące do UE-27 są mniej więcej po równo podzielone pomiędzy trzy powyższe kategorie. Komisja obecnie pracuje nad stworzeniem alternatywnych definicji, które lepiej odzwierciedlałyby różnorodność obszarów w znacznym stopniu wiejskich, w tym obszarów okołomiejskich.

³ Study on Employment in Rural Areas (SERA), Studium zatrudnienia na obszarach wiejskich, str. 214 http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_fr.htm

płci najbardziej widoczna jest „maskulinizacja” rzadko zaludnionych obszarów wiejskich w państwach położonych na północy kontynentu oraz mniej rozwiniętych obszarów wiejskich w nowych państwach członkowskich z uwagi na migrację młodych kobiet⁴.

Niższy wskaźnik zatrudnienia i wyższy wskaźnik bezrobocia

W regionie UE-25, w okresie 1996-2001 - zatrudnienie wzrastało najszybciej na obszarach miejskich. Wskaźnik zatrudnienia w regionach z przewagą obszarów miejskich wzrósł w tym okresie o 3,6 %, natomiast w regionach z przewagą obszarów wiejskich - o 1,9%. Liczby te wskazują na powiększającą się lukę w zatrudnieniu na obszarach wiejskich w porównaniu do obszarów miejskich⁵. W przypadku EU-27 w 2004 r. wskaźnik zatrudnienia był niemal 5 % wyższy w regionach o przewadze obszarów miejskich (64,7 %) niż w regionach o przewadze obszarów wiejskich (60,1 %). Należy jednak zwrócić uwagę na zróżnicowanie obszarów wiejskich. Niektóre regiony wiejskie, zwłaszcza położone na terenach w pobliżu miast, wykazują wyższy wskaźnik wzrostu zatrudnienia, porównywalny z trendami obserwowanymi w krajach OECD . Na poziomie lokalnym tendencje mogą być bardzo różne w porównaniu z poziomem regionalnym zwłaszcza jeśli siła robocza przeniosła się z sektora rolnictwa na wsi do miast i miasteczek, w których została wchłonięta przez rynek.

Wskaźnik bezrobocia jest zazwyczaj znacznie wyższy na obszarach wiejskich niż miejskich. Różnice te są zwłaszcza widoczne w krajach charakteryzujących się wysoką stopą bezrobocia. Długotrwałe bezrobocie jest zjawiskiem dosyć częstym w regionach w znacznym stopniu wiejskich, co może wskazywać na wzrastające wykluczenie grup o niskim poziomie dochodów. Szacuje się, że „ukrytym bezrobociem” (włączając rolników i pracowników rolnych pracujących w niepełnym wymiarze godzin) dotkniętych jest ok. 5 milionów mieszkańców obszarów wiejskich.

Wolniejszy rozwój trzeciego sektora

Sektor usług jest największym pracodawcą w europejskich regionach wiejskich, jednak mniejszym w porównaniu do obszarów miejskich; jest to też przeważnie sektor publiczny. Wynika to z faktu, że sektor usług prywatnych koncentruje się głównie na miastach i jest mało rozwinięty na obszarach wiejskich. W 2002 r. sektor usług dawał odpowiednio 57 % i 65 % miejsc pracy w regionach o przewadze obszarów wiejskich i w regionach w średnim stopniu wiejskich, natomiast w regionach o przewadze obszarów miejskich - 75 %. Znajduje to odzwierciedlenie w wolniejszym przechodzeniu na działalność związaną z gospodarką opartą na wiedzy.

Umiejętności i kapitał ludzki

Tereny wiejskie charakteryzują się zazwyczaj niższym poziomem kwalifikacji i gorszym kapitałem ludzkim niż obszary miejskie. W wielu państwach członkowskich na obszarach wiejskich nauka kończy się na poziomie szkoły podstawowej lub gimnazjum częściej niż na obszarach miejskich. Niemal 20 % dorosłej ludności

⁴ SERA, str. 34

⁵ SERA, str. 44

⁶ OECD 2006. Rural Policy Reviews. The New Rural Paradigm. POLICIES AND GOVERNANCE, str. 27.

zamieszkującej obszary miejskie posiada wykształcenie wyższe, podczas gdy na obszarach wiejskich wskaźnik ten wynosi zaledwie ok. 15 % . Wykształcenie wyższe wiąże się często z migracją wykwalifikowanych pracowników do miast. Absolwenci uczelni często też pozostają na obszarach miejskich z uwagi na większe możliwości znalezienia zatrudnienia.

Brak możliwości dla kobiet i młodych osób

Sytuacja kobiet i młodych osób na obszarach wiejskich jest nadal niepewna, co często skutkuje migracją kobiet i młodzieży w ekonomicznie aktywnych grupach wiekowych. Na niektórych obszarach wiejskich brak infrastruktury szkoleniowej i odpowiedniej opieki nad dziećmi uniemożliwia wejście na rynek pracy i podnoszenie kwalifikacji. Wskaźniki bezrobocia wśród kobiet i osób młodych zamieszkujących obszary wiejskie są często wysokie. W przypadku kobiet wskaźnik bezrobocia na obszarach wiejskich wyniósł 10,6%, chociaż wśród mężczyzn bezrobocie kształtowało się na względnie niskim poziomie 7,9 %. Na terenach miejskich wskaźniki bezrobocia wśród kobiet (6,8 %) i mężczyzn (6,2 %) były bardziej porównywalne. Bezrobocie wśród młodych osób było znacznie wyższe zarówno w regionach o przewadze obszarów wiejskich (17,6%), jak i w znacznym stopniu wiejskich (16%) niż na obszarach miejskich (11%)⁸.

3.2. Miejsce rolnictwa

Na większości obszarów wiejskich pierwszy sektor generuje poniżej 10% zatrudnienia. Na trzeciej części obszarów wiejskich udział tego sektora nie przekracza 5 % (średnia dla regionów UE-25). Jednakże w niektórych regionach wiejskich - zwłaszcza na wschodzie i południu UE - wskaźnik wynosi powyżej 25 %. Co więcej, wydajność produkcji rolnej jest zdecydowanie niższa w większości regionów z przewagą obszarów wiejskich⁹.

Włączenie sektora rolniczego nowych państw członkowskich do WPR odbyło się dosyć sprawnie, zwłaszcza jeśli chodzi o poziom dochodów. Jednak skuteczne dostosowanie rolnictwa, podobnie jak w innych częściach UE, będzie kluczem do zwiększenia konkurencyjności i zrównoważonego rozwoju środowiska w sektorze rolniczym, jak również wzrostu zatrudnienia i gospodarki.

Obecnie niecałe 10 % właścicieli gospodarstw rolnych w UE-25 jest w wieku poniżej 35 lat, a ponad 24 % ma ponad 65 lat. W okresie 2000-2005, rolnictwo w UE-25 traciło siłę roboczą przede wszystkim z pierwszej grupy wiekowej (15-24 lata), a dopiero później ze starszej grupy pracowników (55-64 lata). Zmniejszająca się liczba młodych ludzi pracujących w sektorze rolniczym może utrudnić odnowę pokoleń.

Poziom szkoleń skierowanych do rolników różni się w poszczególnych państwach członkowskich. Wielu rolników nie posiada umiejętności koniecznych do korzystania z nowych możliwości, świadczenia usług środowiskowych, dywersyfikacji i rozwoju lokalnych usług oraz produkcji bioenergii.

⁷ SERA, str. 133

⁸ SERA, str. 47-48.

⁹ Źródło: Rural Development in the European Union - Statistical and Economic Information - Report 2006, Rozwój obszarów wiejskich w Unii Europejskiej - informacje statystyczne i ekonomiczne - sprawozdanie za 2006 r., http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_fr.htm

Rada Ministrów Rolnictwa podkreśla potrzebę promowania badań i rozwoju, szkoleń zawodowych, usług doradczych, innowacji i kapitału ludzkiego .

3.3. Wpływ reform WPR i polityki rozwoju obszarów wiejskich

Głównymi wyznacznikami dostosowania zawodowego w sektorze rolniczym są zmiany technologiczne, zyski z kapitału oraz wynagrodzenie porównywalne do innych sektorów. Dzięki kolejnym reformom wspólnej polityki rolnej w ciągu ostatnich 20 lat odpływ siły roboczej z sektora rolniczego utrzymywał się na poziomie ok. 2-3 % rocznie. Wprowadzenie dopłat bezpośrednich jako rekompensaty za zmniejszenie subsydiowania cen w tym okresie spowodowało, że proces restrukturyzacji był społecznie akceptowalny. Bez dopłat bezpośrednich wiele obszarów wiejskich stanęłoby przed poważnymi problemami gospodarczymi, społecznymi i ekologicznymi. Rozwój obszarów wiejskich odegrał ważną rolę w zapobieganiu zmniejszania się populacji i porzucania regionów wiejskich.

Oczekuje się, że rozdzielenie płatności wprowadzone w reformie WPR z 2003 r. będzie miało niewielki wpływ na zatrudnienie. Natomiast zmiany struktur produkcji zostaną zrównoważone przez lepsze wykorzystanie kapitału i gruntów, co zaowocuje bardziej trwałą działalnością gospodarczą. Spodziewane jest, że orientacja prorynkowa stworzy nowe możliwości uzyskiwania dochodu zarówno dzięki rolniczej jak i pozarolniczej dywersyfikacji wśród rolników.

Doświadczenie pokazuje, że zmiany, jakie miały miejsce w sektorze rolniczym oraz ich wpływ na zatrudnienie zostały częściowo złagodzone przez stworzenie nowych możliwości pracy na roli lub połączenie pracy na roli z zatrudnieniem poza sektorem rolniczym. Instrumenty rozwoju obszarów wiejskich towarzyszyły i wspomagały ten proces prowadząc do stworzenia lub utrzymania dużej liczby miejsc pracy.

Z różnych ocen wynika, że inwestycje w gospodarstwa rolne, szkolenia, działania skierowane do sektora leśnego oraz promujące adaptację i rozwój obszarów wiejskich są zazwyczaj skuteczne w tworzeniu zatrudnienia. Inwestycje w gospodarstwa rolne przyczyniły się do zabezpieczenia istniejących miejsc pracy przez zwiększenie ich wydajności, podczas gdy środki dywersyfikacji ekonomicznej miały większe znaczenie dla tworzenia nowych miejsc pracy.

Pomimo braku oceny ilościowej na poziomie UE, sugeruje się, że w trakcie inicjatywy LEADER II na obszarach wiejskich powstało lub zostało utrzymanych nawet do 100 000 miejsc pracy (w sektorze usług społecznych, ochrony krajobrazu i dziedzictwa narodowego oraz w służbie zdrowia). Połowa tych miejsc pracy przypadła na kobiety. Działania dywersyfikacyjne pomogły utrzymać szereg miejsc pracy w sektorze rolniczym, a jednocześnie powstało wiele tymczasowych miejsc pracy przy okazji działań związanych z odnową środowiska i obszarów wiejskich.

Z drugiej strony działania nastawione na tworzenie miejsc pracy i dywersyfikację działalności pozarolniczej wciąż stanowią niewielką część programów. Szacuje się, że w bieżącym okresie 2000-2006 zaledwie 10 % głównych programów skierowanych do UE-15 dotyczyło działań bezpośrednio lub pośrednio generujących zatrudnienie poza sektorem rolniczym lub pierwszego przetwarzania. Sugeruje to, że

w nowym okresie należałoby skupić się na zwiększeniu wkładu programów rozwoju obszarów wiejskich.

4. WYZWANIA STOJĄCE PRZED OBSZARAMI WIEJSKIMI

Europejskie obszary wiejskie są zróżnicowane i obejmują wiele wiodących regionów. Z drugiej strony niektóre tereny wiejskie, a zwłaszcza te najbardziej oddalone, ze zdziesiątkowaną populacją i zależne od rolnictwa, stoją przed wieloma wyzwaniami, jeśli chodzi o wzrost gospodarczy, zatrudnienie i zrównoważony rozwój w nadchodzących latach. Są to:

- niższe poziomy dochodów,
- niekorzystna sytuacja demograficzna,
- niższy wskaźnik zatrudnienia i wyższy wskaźnik bezrobocia,
- wolniejszy rozwój trzeciego sektora,
- niski poziom kwalifikacji i kapitału ludzkiego,-
brak możliwości dla kobiet i osób młodych,
brak kwalifikacji niezbędnych do pracy w niektórych sektorach rolnictwa i przetwórstwa żywności.

Dodatkowo długotrwały proces restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa będzie dużym obciążeniem dla wielu obszarów wiejskich. Mając na względzie obecne trendy możliwe jest, że do 2014 r. ok. 2 miliony pełnoetatowych pracowników opuści sektor rolniczy w regionie UE-15. Kolejne 1-2 miliony pełnoetatowych pracowników w nowych państwach członkowskich i 1-2 miliony w Bułgarii i Rumunii" mogą zrezygnować z pracy w tym sektorze. Do tego należy dodać ok. 5 milionów ukrytych osób bezrobotnych w gospodarstwach rolnych. Zmiany te dotkną większości obszarów wiejskich. W regionach w znacznym stopniu wiejskich wyzwaniem jest uniknięcie ryzyka wyłączenia wynikającego z niskiego poziomu dochodów i braku kwalifikacji. W bardziej oddalonych regionach z większym wskaźnikiem zatrudnienia w sektorze rolniczym zarządzanie procesem restrukturyzacji będzie miało duże znaczenie dla szerzej pojętej gospodarki rolnej.

Z drugiej strony obszary wiejskie oferują duże możliwości jeśli chodzi o potencjał wzrostu gospodarczego w nowych sektorach, walory turystyczne, atrakcyjne miejsce do zamieszkania i dodatkowo pełnią rolę kopalni naturalnych zasobów i cennych krajobrazów. Rolnictwo europejskie oferuje wiele produktów wysokiej jakości. Sektor rolniczy i spożywczy muszą skorzystać z możliwości dawanych przez nowe podejścia, technologie i innowacje, jeśli chcą sprostać rosnącym wymaganiom rynku europejskiego i światowego. Wymaga to zdobywania nowych kwalifikacji, przedsiębiorczości oraz umiejętności dostosowywania się do nowych rodzajów świadczonych usług.

Podsumowując, europejskie tereny wiejskie muszą wykorzystać swój potencjał, bo inaczej ryzykują jeszcze większe opóźnienia względem obszarów miejskich w

osiąganiu celów lizbońskich, dotyczy to zwłaszcza najbardziej oddalonych i rolniczych obszarów wiejskich.

5. WNIOSKI: WYPEŁNIANIE LUKI W ZATRUDNIENIU

Zatrudnienie na obszarach wiejskich wiąże się z wieloma wyzwaniami. Jednocześnie istnieje wiele instrumentów na poziomie całej Unii i poszczególnych państw członkowskich pomocnych w niwelowaniu różnic pomiędzy obszarami wiejskimi i miejskimi. Należy wspierać podejścia wielosektorowe, skierowane do poszczególnych obszarów, oparte na partnerstwie wykraczającym poza przemysł rolny i spożywczy oraz agroturystykę. Należy zwłaszcza w pełni wykorzystać środki rozwoju obszarów wiejskich do zwiększenia zatrudnienia i wzrostu.

Przykłady tworzenia miejsc pracy w ramach Europejskiego Funduszu Rolniczego Rozwoju Obszarów Wiejskich¹²:

- turystyka, rzemiosło oraz zapewnianie atrakcji typowych dla terenów wiejskich to perspektywiczne sektory dla wielu regionów dające możliwość zarówno wyjścia gospodarstw rolnych poza przemysł rolniczy, jak i rozwoju mikroprzedsiębiorstw w szerszej skali gospodarki rolnej;
- lokalne inicjatywy dotyczące organizacji opieki nad dziećmi mogą ułatwić dostęp do rynku pracy. Może to być rozwój odpowiedniej infrastruktury potencjalnie w połączeniu z inicjatywami wspierającymi tworzenie małych firm związanych z działalnością rolniczą i usługami lokalnymi;
- zintegrowane inicjatywy łączące dywersyfikację, tworzenie firm, inwestycje w dziedzictwo kulturalne, infrastrukturę lokalnych usług i odnowę mogą przyczynić się do polepszenia perspektyw ekonomicznych i jakości życia;
- rozwój mikroprzedsiębiorstw i rolnictwa w oparciu o tradycyjne lub nowo nabyte umiejętności;
- uczenie młodych osób umiejętności koniecznych do dywersyfikacji lokalnej gospodarki;
- zachęcanie do stosowania i upowszechniania technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Zwiększanie dostępu i nowe możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- lokalna infrastruktura na małą skalę wspierana w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich może odegrać znaczącą rolę w łączeniu funduszy strukturalnych z lokalnymi strategiami dywersyfikacji i rozwoju potencjału sektora rolniczego i spożywczego.

W świetle przyszłych wyzwań kluczem do wykorzystania możliwości wzrostu gospodarczego i zatrudnienia istniejących na obszarach wiejskich będzie połączenie polityki wspólnotowej i poszczególnych państw członkowskich oraz skupienie się na kwalifikacjach i kapitale ludzkim. Dlatego Komisja zaleca co następuje:

- należy utrzymać i skonsolidować proces reform WPR z większym zorientowaniem na rynek i stabilizacją poziomu dochodów za pośrednictwem dopłat bezpośrednich;
- państwa członkowskie powinny wykorzystywać istniejące możliwości do wspierania i zachęcania do uprawy roślin energetycznych oraz rozwoju przedsiębiorstw zajmujących się odnawialną energią, co może pomóc w

¹² Kluczowe działania określone w decyzji Rady 2006/144/WE z dnia 20 lutego 2006 r. w sprawie strategicznych wytycznych Wspólnoty dla rozwoju obszarów wiejskich (okres programowania 2007-2013) (Dz. U. L 55, 25.2.2006, str. 20).

stabilizacji zatrudnienia na obszarach wiejskich i w dużej mierze przyczynić się do promowania zrównoważonego rozwoju;

- z uwagi na wyzwania stojące przed wieloma obszarami wiejskimi, w najbliższych latach priorytetem będzie integracja nowych państw członkowskich i restrukturyzacja ich rolnictwa;
zgodnie ze strategicznymi wytycznymi rozwoju obszarów wiejskich państwa członkowskie powinny wykorzystywać swoje programy rozwoju obszarów wiejskich do realizacji priorytetów, jakimi są transfer wiedzy, modernizacja, innowacja i jakość łańcucha pokarmowego, inwestycje w kapitał ludzki oraz, przede wszystkim, tworzenie możliwości zatrudnienia i warunków dla wzrostu gospodarczego;
- jako że rozwój obszarów wiejskich stanowi tylko jeden z elementów wypełniania luki w zatrudnieniu, należy wykorzystać pełen zakres środków wspólnotowych służących do promowania zatrudnienia i wzrostu gospodarczego na obszarach wiejskich. Państwa członkowskie powinny zapewnić jak najlepsze współdziałanie polityki strukturalnej, zatrudnienia i rozwoju obszarów wiejskich³;

Przykładowe wsparcie dywersyfikacji obszarów wiejskich ze strony Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego⁴:

- zapewnienie minimalnego dostępu do podstawowych usług;
 - wsparcie zintegrowanego podejścia do turystyki;
 - wspieranie innowacyjnych procesów i produktów w istniejących przedsiębiorstwach;
 - inwestycje w bieguny rozwoju na obszarach wiejskich poprzez rozwój sieci współpracy podmiotów gospodarczych w oparciu o lokalny kapitał.
- działania na tych polach rozwoju kapitału ludzkiego należy przeprowadzać w zgodzie z celami europejskiej strategii zatrudnienia przedstawionymi w zintegrowanych wytycznych na rzecz wzrostu i zatrudnienia. Wszystkie państwa członkowskie winny promować przewidywanie zmian restrukturyzacyjnych w sektorze rolniczym oraz rozwijać proaktywne podejście do szkolenia i przekwalifikowywania rolników, zwłaszcza jeśli chodzi o przenoszone kwalifikacje;
 - sieć rozwoju obszarów wiejskich powinna za swój główny cel na 2008 r. obrać tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich.

Komisja będzie wspierać wykorzystanie instrumentów statystycznych do oceny wpływu polityki rozwoju obszarów wiejskich na zatrudnienie w kontekście wspólnych ram monitorowania i oceny rozwoju obszarów wiejskich.

³
⁴

Ibid. sekcja 3.6.

Decyzja Rady 2006/702/WE z dnia 6 października 2006 r. w sprawie strategicznych wytycznych Wspólnoty dla spójności (Dz. U. L 291, 21.10.2006 r., str. 11) załącznik, sekcja 2.2.

Załącznik: Kluczowe cechy charakterystyczne obszarów wiejskich w UE -27

Charakterystyka terytorialna

	UE-27	Przewaga obszarów wiejskich	W znacznym stopniu wiejskie	Przewaga obszarów miejskich	Definicja regionu	Rok
% terytorium	100,0	57,0	35,7	7,3	NUTS 3	2003
% populacji	100,0	20,5	37,8	41,7	NUTS 3	2003
% WDB	100,0	13,2	31,7	55,0	NUTS 3	2002
% zatrudnienia	100,0	18,7	34,6	46,7	NUTS 3	2002
% wykorzystanych obszarów rolnych (1)	100,0	43,2	46,8	10,0	Dystrykt FSS	2003

(1) oprócz ES, SL

Charakterystyka demograficzna

	UE-27	Przewaga obszarów wiejskich	W znacznym stopniu wiejskie	Przewaga obszarów miejskich	Definicja regionu	Rok
Gęstość zaludnienia (na km2)	114,8	40,9	118,2	638,7	NUTS 3	2003
% osób w wieku 15–64 lat w całej populacji (1)	67,2	65,9	67,1	68,0	NUTS 3	2001
Wskaźnik migracji netto(2)	3,9	1,8	4,0	4,8	NUTS 2	2003

(1) oprócz BE, DK, LV, MT, SI

(2) oprócz EE, CY, LU, MT

Charakterystyka gospodarcza

	UE-27	Przewaga obszarów wiejskich	W znacznym stopniu wiejskie	Przewaga obszarów miejskich	Definicja regionu	Rok
PKB na mieszkańca (UE-25 = 100)	95,5	64,5	82,3	122,8	NUTS 3	2001
Sektor pierwszy w % całej WDB (1)	2,3	5,1	2,8	0,9	NUTS 2	2002
Sektor drugi w % całej WDB	71,1	62,4	67,9	74,5	NUTS 3	2002

(1) oprócz MT

Charakterystyka zatrudnienia

	UE-27	Przewaga obszarów wiejskich	W znacznym stopniu wiejskie	Przewaga obszarów miejskich	Definicja regionu	Rok
Wskaźnik zatrudnienia w %	62,7	60,1	61,9	64,7	NUTS 2	2004
Wskaźnik bezrobocia (% aktywnej populacji)	9,2	9,9	10,1	7,8	NUTS 2	2004
Długoterminowe bezrobocie (% aktywnej populacji)	4,1	4,5	4,7	3,3	NUTS 2	2004
Samozatrudnienie w % całkowitego zatrudnienia	15,3	19,3	15,2	13,8	NUTS 2	2004
Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu i szkoleniach w % populacji (1)	8,5	8,2	7,8	10,1	NUTS 2	2004
Zatrudnienie w sektorze pierwszym w %	6,7	20,6	6,9	1,7	NUTS 2	2002
Zatrudnienie w sektorze drugim w % (2)	66,8	57,1	65,0	74,7	NUTS 3	2002

(1) oprócz EL

(2) oprócz NL, RO